

Skýrslur um Mývatnselda 1724–1729

Heimild: ÞÍ. Rentukammer. B27/9 örð 1.

Uppskrift skjala: Jóhanna Þ. Guðmundsdóttir

BRÉF OCKSEN STIFTAMTMANNNS TIL RENTUKAMMERS, 11. JANÚAR 1731

Deres excellence, höyvelbaarne,

hr. geheimeraad og general directeur for financerne, samt

höyædle, velædle og velbyrdige herrer, committerede udi cammercollegio!

Da amtmanden og landfogden paa Island vel allerede med de hiemkomne skibe har indberættet dend almindelige tilstand paa landet, saavidt fiskeriet, qvæget og græsvexten angaaer, hvoraf landets indbyggere fornemmeligen har deres biering og livesophold, saa har jeg af de fra sysselmændene indkomne breve og effterrætninger intet i særdeleshed om landets tilstand at referere, uden alleene ved hosfølgende transcripter af de fra laugmand Bendix Torstenson, som sysselmand i Nordersyssel, indsendte thingsvidner og relationer, ydmygst og skyldigst at tilkiende, give hvad som i bemelte Nordersyssel, til stoer skade for en deel af dets indbyggere, sig har tildraget, baade ved det, at dend saakaldede Jockulsaee eller elv har brutt ud af sit forrige løb og taget en anden gang over det derved liggende böygdelaugs beste enge og marker, saa og fornemmeligen ved dend for nogle aar siden antænte jordild, der tiid effter anden har fortæret og opbrændt et district af 4re miile i længden og 1 til 2 miile i bredden, hvor ved Reykehlids kirke og en deel gaarder med deres marker og paastaaende huuse ere ödelagte. Jeg forbliver.

Kiöbenhavn d. 11te Januarii,
A° 1731.

Deres excellences og samtlige höytærede herrers
ydmygste og tienstskyldigste tiener
H. Ocksen

* * * * *

BRÉF BENEDIKTS ÞORSTEINSSONAR SÝSLUMANNS TIL PEDER KEÏSEN
YFIRKAUPPMANNS, 13. SEPTEMBER 1730

Veledle og velbyrdige hr. commerceraad,
höystestimerede gunstige ven.

Deres velbyrdigheds gunstige missive af dato 17. Junii næstafvigte, har jeg ved deres kiere sön, kiöbmanden seignr. Henrich Schowgaard, vel erholdet, hvorfor skyldigst betacker, der af med fornöyelse erfarende deres velbyrdigheds og ædle families flor og sanite, som önsker at bestandig continuerer.

Som kiöbmanden paa Hussevigs havn seigr. Schovgaard er nu saa nær som her fra seiglfærdig (hvor til Gud forlesne hannem lycke og beholden reisse) da skriver jeg dette brev udj hast med ham, som jeg paa disse tiider er saa af adtskillige embædtsaffaire occuperet, at jeg neppe veed, hvor jeg skulle först vende mig hen. Ellers kand seignr. Schowgaard, ved hans lykkelig ankomst til Kiöbenhafn, at berette det almindelige tilstand her udj Hussevigs district, som, Gud bedre, har været udj dette aar meget miserable, endskiönt vii udstoed næstafvigte vinter meget streng, da miste vii icke stort af vores qvæg her udj syssellet, som i fleste stæder er ikkun af ringe qvantitet. Foraaret var her usigeligen streng með kuld og snee, saa græset voxte ikke af jorden, og det lidet som opkom er ganske bedervet af continuerligt reign og uvæyr dette sommer. Derforuden har fiskeriet mærkelig aftaget paa alle kanter her udj syssellet, saa det seer ud paa dend elendigste maade for os arme dette syssels indbyggere, og seer jeg ikke, hvorleedes vii kand overleve dette aar, uden Gud paa een besynderlig maade oss hielper, som nu er skiult for vores öyen. Dette kand de trafiqverende med mig testere, som dette slette tilstand er vel vitterlig bleven.

Foruden dette har tvende stoere maleurer rammet oss arme folk. Den eene med jordildens optændelse ved Myvatn, som gandske ödelagde præstegaarden Reykiahlyd med kirken, huusse og mestenpart af tuunet, og dertil tre andre böndegaard, samt ruineret dend heele thingsogn baade paa græssgang og fiskeri, at det ferskevand, hvor af bönderne havde deres beste livsophold förend denne ulykke paakom. Næstafvigte aar om höstetiiden dempedes denne ulykkelige ild, efter at hand löb i det ferske vand, Myvand, og efter at disse tvende sterke elementer ild og vand hafde kiempet imoed hinanden udj nogle dage med grummelige effecter, maatte dog om sider ilden givet tabt, efter Guds forsyn, for vandets stolte bölger og gjorde ikke stoer effect videre uden at endnu opgaar rög og damp af dend afbrændte jord, og siuneligt at dette vil spectere til det heele Myvatns tingsogn ruin og ödeleggelse. Hvor udj dog ere over 20 bönder beboende, og var i förige tiider nogenleedes velhavende, men nu ganske udarmede. Her om har jeg den 11. hujus eet fuldkommet thingsvidne taget, og nöye grandsket om alle denne stoere ulykkes omstændigheder udj kiöbmandens seignr. Schovgaards overværelse, hvor til blev kaldet, tillige med præsten alle hans sognemænd, at vidne alt hvis dem var her udj vitterligt. Tingmændene tog jeg med mig fra andre tingsogne, som udj denne sag vare gandske uinteresserede, og ere vii veforeenede om deres lön efter lougen. Det samme tingsvidne sender jeg nu deres velbyrdighed in originali med tingmændenes haand og seigl, samt min eegen

paaskrift, ligeleedes translation der af paa dansk, saa jeg kand ikke andet vide end det er efter lougen indrettet. Een anden ligelydende gienpart sender jeg der af hans excellence hr. stiftbefalingsmanden, efter som hand hafde beordret mig udj sit naadige missive, som hand mig næstafvigte aar tilsendte og jeg har ikke annamet, men i dend stæd ikkun een copie fra ham af det samme brev nu i aar at jeg skulde give sig een fuldkommen underretning her om. Jeg skriver og hans excellence til a parte her om, og stemmer det overeens med denne min relation, at dend hans kongl. Majst. allerunderdanigst maatte fremstilles.

Dend anden maleur, som har truffet dette syssel er den skreckelige aa, Jökelsaa i Axerfiord, som med sin forfærdelige oversvømmelse har borttaget græssgang og enge udj 4re kirkesogner, som til forne var kiærnen af dette norderland, hvor om jeg har 1729 taget et thingsvidne, som herhos sendes nu i sommer.

Sidst i Augusto oversvømmede end nu paa ny bemelte Jökelsaa det samme landsplats, og det liidet, som efter var blevet af eenget, tillige med eendeel af tunene tog hun aldeeles borte. Og der som var got græs og enge til forne ere nu i dend stæd kommen sandsteene og smaa aær, saa det er siuneligt, at der aldrig meer opkommer græs. Det liidet høe, som bönderne hafde faaet paa dette eng, borttog aæn aldeeles, saa dend fattige almue har saa nær intet foere for sit qvæg tilstundende vinter. Og jeg kand ikke see hvorleedes det arme folk kand hand overleve, der de har mist den beste part af sin livsophold. Saadanne seer ud til störste elendighed, og dette syssels ödeleggelse, som Herren saa haart straffer det eene aar efter det andet, fremfor nogen andenstæds her paa landet. Hans barmhiertighed være os naadig, og straffe os ikke, som vi har fortient!

Jeg for min person vil gierne udj saadanne nöed og trang qvittere denne forleening, særdeeles om jeg kunde faa noget andet bröd hos hans kongl. Majt. at leve af, efter som jeg seer ikke, at jeg kand lenger subsistere med at betale mine aarlige afgifter, thi skaden tiltager meer og meer aarligen, og har jeg saa denne gang herom udtalt.

I det övrige næst all velstands erönskning og cordial-salutation til deres velbyrdighed, veledle frue og ædle familie, forbliver jeg med veneration.

Röde-Skrede	Velædle og velbyrdige
dend 13. Septembr.	hr. commerceraads
A° 1730.	tienskyldige ven og tienner
	B. Thorstenson

Ret efter originalen, testere Kiöbenhavn, d. 5. Januarii A° 1731.

Jonas Olafssen	Wigfus Joensen
----------------	----------------

* * * * *

HÉRAÐSÞING Á HAGANESI VIÐ MÝVATN 11. SEPTEMBER 1730

Kongl. Majst. lögmann norðan og vestan á Íslandi og sýslumaður í Norðursýslu, ég Benedix Þorsteinsson, gjöri hér með vitanlegt að mánudaginn þann 11ta Septembris Anno 1730 hélt ég eitt héraðsþing á Haganesi við Mývatn. Voru af mér nefndir eftirskrifaðir dánimenn til þingvitnis að sitja með mér réttinn og að vitna um allt hvað fyrir sama rétti fram færi, nefnilega Björn Arngrímsson, Sigurður Grímólfsson lögréttumenn; Árni Þorleifsson, Hannes Steinsson, Arnþór Illugason, Sigmundur Jónsson hreppstjórar; Jón Magnússon og Kolbeinn Guðmundsson. Og framför þetta fyrir réttinum sama staðar sem hér eftirfylgir.

Præsenterade sig hér kaupmaðurinn á Húsavík seigneur Henrich Schovgaard og framlagði eitt bréf með sinni hendi og signeti fyrir réttinn dat. 9da Augusti þessa árs sem upplesið og uppáskrifað var fyrir réttinum og orðrétt innfærast lit. A.

Lit. A.

Edle hr. laugmand Bendix Thorstenson.

Det er mig ved ankomsten her paa stæden kiert at fornemme hr. laugmands continuerlig vel ergaaende, siden jeg sidst forgangen aar hafde den ære at tale med dem, som og jeg nu meget lenges effter, for at faae effterretning hvorleedes tilstanden her i vinter har været i midlertiid, som det dennem vel er bekiendt hvad liden negotie jeg forgangen aar her paa hafnen hafde, formedelst den opkomne svovelild föyede udi Mývatns sveit, som er mig det beste og fleeste gandske bleve ruinerede, at de aldees ingen handel med mig gjorde, men jeg derimod dem til nödtörftig ophold med adskillige vahre maatte forsyne, min hr. fader som hofvedmand for denne hafn til stoer skade, saavel over at lidet eller intet til retour hiemkom, som og at de hidbragte kiöbmandsvahre paa credit var udleveret, hvor udofver hand blef foraarsaget hans kongl. Majstst. vores allernaadigste konge slig skade til forventende erstatning allerunderdanigst at forrestille. Hvar paa hand efter de höye herrer deputerede for financerne og udi cammercollegie deres höye respective skrivelse af 5. Januarij er bleven meddeelt höyst bemelte hans kongl. Majtts. allernaadigst resolution af indhold, at forinden fuldkommen effterretning herom indkommer, kand icke noget vidst og forpagtningen resolveris. I henseende baade saa til meer höystbemelte hans Majtts. allernaadigst befalings allerunderdanigste efterlevelse. Som og at min hr. fader for omrörte tagne store afgang og skade udi hans negotie her paa hafnen har haft og her efter kand hafve. Ved hans Majtsts. store naade kunde nide nogen represalier, er jeg foraarsaget af edle hr. laugmand tjenstlig at begiere at de for een anornet rett vilde lade indkalde saavel præsten som andre vedkommende der bemelte svovelild var underkast, og hvor ved deres jörder samt qvæg og andre eiendeel er bleve til deels bedervede og gangske ruinerede, og min hr. fader som forpagtere tog der veed een temmelig skade nestafvigte aar her i landet, og meere med den fordeel som skulde vindes derved, og nu her efter tager, tillige den forfærdelige hiöchelsaun som ligger i min district, som jeg har forsyne baade præster og een stoer deel bonder som er ruinerede.

Hvor om alt jeg et lofformligt tingsvidne er behöfvende, og ellers her ved tjenstlig er begierende hr. laugmand til dette merre fuldkommenhed paa tingsvidnerne meddeeler sin attest og paaskrivelse om hvis dem self her om er bevidst, alt sammen til for höystbemelte hans kongl. Majstts. allernaadigst villies fuldbyrdelse ved min hiemkomst, vil gud, til Kiöbenhafn at producere, iöfrit forblifver jeg med ald estime.

Huussevigs kramboed

d. 9. Augustij 1730.

Edle hr. laugmands

tienstvilligste tienner

Henrich P. Schougaard

Oplest og protocoleret for rættten paa Hageness herretsting d. 11. Septembris 1730. Testerer.

Auglýsir lögmaðurinn og einninn að hann hafi meðtekið háeðla hr. stiftbefalingsmannsins bréf af dato 13da Aprilis 1730, hvar inni hans excellence vill hjá lögmanninum endilega vita og vænta svars, hvörsu ásigkomið sé um þann uppkomna brennisteinseld og hver skaði af honum orðsakast hafi með víðara sem hans excellencis bréf um mælir. Þessu næst auglýsti og lögmaðurinn að veleðla hr. commerceraad Peder Keyssen sem er principal til Húsavíkurhafnar hafi sér hér nú til skrifað hvört hans bréf er daterað 17. Junij nærstfyrirfarandi sem hér var í réttinn framlagt af lögmanninum og þar af upplesið svo mikið sem þetta efni áhrærir og er sama innihalds sem áðurumgetið kaupmannsins innlegg. Lögmaðurinn kvaðst og hafa stóra nauðsyn til alvarlega að inqvirera um þetta hræðilega og fáheyrða tilfelli svo að hann kunni það allra undirdánugast hans kongl. Majst. að referera, samt hans excellence háeðla hr. stiftbefalingsmanninum eftir áður umgetnu hans bréfi, hvar fyrir hann hefur til þessa þings kallað sóknarprestinn hér við Mývatn séra Jón Sæmundsson ásamt alla þessa hrepps búendur til að vitna og greinilega undirréttung á gjöra um þennan hræðilega eldsbruna hans effecter nær hann byrjaðist, hvern skaða hann þessari sveit gjört hafi, og hvert hann sé nú dempaður eður eigi. Og að þeir hver í sinn stað gjöri hér þá skýrustu grein og undirréttung á sem þeir vilja fyrir Guði og hans kongl. Majst. forsvar og við standa eftir því sem sérhver þeirra kann frekast að tilminnast.

Mætti nú hér fyrir réttinum presturinn séra Jón Sæmundsson og með honum flestallir Mývatns repps innbúendur og játa sig þessa lögmannsins aðvörun fengið hafa og eftir henni séu þeir hingað komnir að gjöra alla þá upplýsing sem þeir kunni áðursögðu efni. Framlagði nú presturinn séra Jón Sæmundsson eitt bréf undir sínu nafni ásamt hans átta sóknarmanna sem upplesið og uppáskrifað var og innfærast lit. B, orðrétt hljóðandi sem eftirfilgir.

Lit. B.

Anno 1728, dag 18. Decembris, uppkom hræðilegt eldsbál og jarðeldsbruni við Mývatn austur frá Reykjahlíð með hræðilegum undrum og fádæmum, svo eldurinn brenndi þá ekki alleinasta upp aftur það mikla hraun sem brann árið fyrir og þar í milli, heldur og einninn heita jörð, grjót og sanda og uppspjó glóandi hrauni margra faðma háu í loftið. Til dæmis líkt sem ein soðning í eldheitum potti uppkastast og svo sem flýr undan þeim mikla hita sem að neðan kemur svo

hún lyftir sér upp frá botninum og hleypur í loftið. Álíka gengur hér til og hefur gengið í þessum jarðarbruna og svo lítur þetta út fyrir augum manna. Er svo daglega þetta brennandi hraun að sjóða upp úr jörðunni og sig að útbreiða bæði á lengd, vídd og hæð. Sumstaðar hefur eldurinn stærri aðgjörðir með miklu og hræðilegu eldbáli, og uppkastar allt um kring sig í sífelldum iðugleika glóandi björgum og steinum sem svo eru blautir orðnir að þeir renna glóandi eins og smeltur kopar. Af þvílíku uppkasti þess eldlega grjóts verða stórar borgir og miklar hæðir (nefnilega þar sem eldurinn tekur sig fyrst upp) holar innan en kringlóttar bæði utan og innan. Innan í þessum uppsprettupyttum eldsins er hér ógnarlegasta mikil og grimm inflammatio ignis með sterkum stormi svo eldsbálið útsendist langt þaðan í himininn og með sama báli uppkastast óaflátanleg glóandi, blautt grjót (sem áður er sagt) og þá það kemur á jörð niður rennur það sem vatn og brennur svo síðan hvað af öðru allt hvað fyrir verður. En þegar það kólnar verður það svart brunnið grjót og fær þá sinn rétta lit. En með því út af eldpyttunum sjálfum er æfinlegt rennsli af glóandi grjóti og rennur óaflátanlega áfram, þrengir það að því undan runna og kólnaða, molar það í sundur margvíslega og ýtir því frá sér, bæði á hæð og vídd. Þetta gengur iðuglega hvar af það skeður að það brunna hraun verður um síðir svo hátt upp af jörðunni.

Í þessu áhlaupi eldsins nálgast bruninn svo mjög Reykjahlíð að hann átti ei heim til bæjarins meir en svo sem svaraði fjórða parti úr mílu. Þann 19da og 20sta sama mánaðar stöðvaðist eldurinn sem næst var bænum kominn og veik sínu rennsli á annan veg, svo ég með mínu heimilisfólki settust aftur þar vær vorum allareidu tilbúinn burt af bænum flýja.

Þessi jarðbrunni sem þá skeði og næst þar fyrir skeð hafði er á lengd frá norðri til suðurs ei minna en 4ar mílur danskar, en á breidd aðskiljanlegt, sumstaðar hér um 2 mílur, $1\frac{1}{2}$ - 1 - $\frac{1}{2}$ etc. Það mikla bál sem uppgengur af eldpyttunum í loftið gjörir þann mikla blossa og fulgura í skýunum sem langt í burt sýna sig yfir fjarlægum byggðum og héröðum.

Svo continuerade þessi eldbruni frá nefndu dato (en þó miklu bærilegar en í fyrstu áhorfðist) allt til þess 30sta Junij Anno 1729 um morguninn. Þá spjó fjallið Leirhnjúkur (sem nú er allt brunnið og komið í hraun) út af þeim stóra eldpytti þar í fjallinu sem áður er nefndur yfirmáta miklum og ógnarlegum eldi (eldlegu glóandi grjóti) sem rann og brann upp á nýtt því ákaflegar sem hann náði framgöngu yfir þá terminos og takmörk er guð hafði honum áður sett um nokkurn tíma, allt þar til hann fleygði sér svo sem hart rennandi vatnsfall inn í byggðina þann 6. dag Julij sama árs. Þá flúði ég Jón Sæmundsson prestur frá bújörð minni Reykjahlíð og kirkjunni sem þyngra er frá að segja, með mína háöldruðu foreldra, barn og þjónustufólk, mátti svo nauðugur viljugur eftirskilja eldinum kirkjuna, bæinn, heyin og annan búskap sem ekki burt náðist. Hafði ég þá engan bústað né heimili heldur en einn húsvilltur maður allt þar til ég hjá einum bónda hér við Mývatn fékk húsnæði. Dag frá degi útvíkkaði sig eldurinn svo þrír bæir nærri Reykjahlíð foreyddust en fólkið fyrir guðs náð komst í burtu, varð samt eftir að skilja bæði hús og hey.

Þann 7da Augustij hljóp eldurinn heim á bæinn Reykjahlíð, þá þorði enginn maður þar nærri að koma og hafði ekki heldur áður þorað, vegna þeirra hræðilegu undra sem þar ágengu, því eldsins ógnarlegi dunur var svo mikill svo sem hann vildi gjörvalt í sig svelgja, en jörðin titraði og skalf svo sem hún væri laus og vildi öll umbiltast, síðan brann í þessu bili jörðin

Reykjahlíð: hús og tún, og jarðeldurinn hljóp allt að kirkjugarðinum. Stóð þessi bruni þá á sér um nokkra daga, allt til þess 27. Augustij, þá brann og hljóp eitt glóandi hraun í kringum kirkjuna, stóð hún þá enn ósködduð innan í þessum eldhring allt til þess 15. Septembris næstkomandi, þá kólnaði það glóandi grjót að ofanverðu og varð sem ein grjótskán yfir eldinum. Þá komunst menn nú yfir hringinn og tóku burt alla kirkjunnar við og hennar materialia.

Þegar það brennandi og eldlega rennandi grjót kom í Mývatn sjálf þá megnaði ekki vatnið að slökkva eldinn heldur mátti það endilega svo sem flýja fyrir honum og hans grimmdarlega ágangi svo hann uppþurkaði allan botn og grundvöll vatnsins og hleypti þar yfir aftur brennandi grjóti og hrauni sem marga faðma strekkir sig hátt í loftið og hefur með þessu móti miklum hluta af Mývatni foreytt að norðaustanverðu. Á seinustu dögum septembrismánaðar slokknaði niður jarðeldurinn við Mývatn, svo hann brenndi þá ekki meir út frá sér, samt uppgengur af þeirri brunnu jörð (sem nú er allt einar stórar grjóthæðir, hraun og klungur) mikill reykur og hitadampi, svo endilega er þar enn nú eldlegur hiti niður í undir, svo mann veit ekki nema þá eður þá springi eldurinn upp aftur. Guð veit það! Er þá og líka öll þessi sveit og bæir við Mývatn í veði fyrir mannanna augum. Guð vægi oss náðarsamlega í Jesú nafni og varðveiti frá tímanlegri og eilífri fordjörfun.

Þessi tvö jarðbrunans áhlaup, þau síðustu allt til dato hefi ég, Jón Sæmundsson prestur, uppteiknað, samantekið og ásamt nokkrum mínum sóknarmönnum hér undirskrifuðum, vitna um þetta svo til gengið.

Jón Sæmundsson, Ingjaldur Jónsson, Einar Jónsson, Ólafur Leifsson, Halldór Ingjaldsson, Ásmundur Halldórsson, Guðmundur Guðmundsson, Þorlákur Einarsson, Halldór Halldórson.

Framlagt, upplesið og protocolerað fyrir réttinum á Haganesi, d. 11. september 1730. Testor.

Framar auglýsir presturinn séra Jón Sæmundsson og hans sóknarmenn, hér opinberlega fyrir réttinum að auk þess sem áður er skrifað og innfært um eyðilegging Reykjahlíðar af áðurnefndum eldsbruna hafi sá sami jarðeldur eyðilagt og uppbrennt Gröf, heimaland frá Reykjahlíð, tún og land, og þar sem húsin bæjarins stóðu sé hraun uppkomið, ekki minna en tíu faðmar á hæð og allt land þar um kring fordjarfað. Þar næst hafi sami jarðeldur hlaupið að Fagranesi sem var næsta jörð Gröf, eyðilagt bæinn og uppbrennt með húsum, heyi og túni, einninn land og engi til gruna fordjarfað, svo að þar sem bærinn stóð sjást nú enginn líkindi til að þar hafi nokkurn tíma hús verið, og varla af kunnugust mönnum, en í þann stað uppkomið hraun og brunnið grjót með sama móti og um Gröf segir.

Eftir það hafi sami jarðeldur hlaupið í Grímsstaðaland sem er næsti bær við Fagranes, það fordjarfað og eyðilagt að austanverðu, bæði engi og úthaga svo ábúendurnir með konum og börnum fluttu í burtu þaðan til að forða lífinu. Og rifu niður skömmu þar eftir hús jarðarinnar svo hún það ár eyðilagðist, en eftir það jarðeldurinn stöðvaðist í Mývatni varðveittist tún og það eftir var af engjum og landi þeirrar jarðar svo hún er nú sem stendur byggð, þó langt færri með sama leigumála og fyrrum.

Einninn framber presturinn og hans sóknarmenn sameiginlega að enn nú sé eldlegur hiti með illuglegum reyk og svælu hér í þessu plássi sem áður slíkt Guðs straff hefur yfir gengið, fyrir norðaustan og austan Reykjahlíð og sýnilegt er (nema Guð afvendi þyngra straffi) að þessi jarðeldur útbreiði sig suður fyrir Mývatn og eyðileggi og fordjarfi þann part þessarar sveitar sem hann hefur gjört við Reykjahlíð, og þar kringum liggjandi jarðir eftir því sem áður er umgetið.

Hér að auki auglýsti presturinn ásamt hans sóknarmenn að fyrir þessi skelfilegu tilfelli hvar af þeir hafi misst sína björg og næring bæði af landinu og veiðiskapnum í Mývatni sem þangað til var þeirra besta uppheldi séu þeir vorðnir svo útarmaðir að hverki geti þeir goldið kongl. Majst. hans venjuleg réttugheit eður keypt hjá kaupmanninum á Húsavík sína nauðsyn sem þeir megi ekki án vera til lífsins uppheldis, ei heldur svarað sínum húsbændum landskuldu og leigum eftir þeirra ábúðarjarðir þann tíma sem þeir hefði kunnað í þessari sveit að búa, þar nú sé hvergi annars staðar jarðir til leigu að fá, en vilji þó gjarnan flytja sig héðan burt úr þessum hrepp sökum yfirhangandi skaða og ólukku, þar ekki sjáist annað fyrir hendi en töpun og eyðilegging þessarar sveitar, lofar presturinn og allir þessa hrepps búendur með honum að staðfesta þennan sinn framburð með eiði. Og er svo þetta svo á sig komið innstillt fyrir hans kongl. Majst. háa clemence hvað hér við í slíkum vandræðum gjöra skuli. Öllum þessum þingsakti til staðfestu eru undirskrifuð vor átta tilnefndra þingvitnismanna nöfn og hjáþrykkt signet, Anno die et loco ut supra.

Björn Arngrímsson L. S.	Árni Þorleifsson L. S.
Sigurður Grímólfsson L. S.	Hannes Steinsson L. S.
Arnþór Illugason L. S.	Sigmundur Jónsson L. S.
Kolbeinn Guðmundsson L. S.	Jón Magnússon L. S.

Dette tingsviidne har jeg som dommer udj Nordersyssel taget og alle vedkommende personer nøye examineret, som alle har været overeensstæmmende, og det udj alting skal befindes rigtig, hvilket jeg met haand og signet testerer

B. Thorstensson
L. S.¹

* * * * *

¹ Skjalið er gegnumdregið og innsiglið sett á þráðinn.

ÚTDRÁTTUR FRÁ MANNTALSÞING AÐ KELDUNESI Í KELDUHVERFI 9. MAÍ 1729 UM HLAUPIÐ Í JÖKULSÁ SÍÐASTLIÐINN VETUR

Ég, Benedix Thorsteinsson kongl. Majst. sýslumann í Norðursýslu, gjöri hér með vitanlegt að Anno 1729 þann 9da Maj hélt ég manntalsþing að Keldunesi í Kelduhverfi og framför sama staðar fyrir réttinum eftirskrifað í átta undirskrifaðra þingvitnismanna áheyrn og viðurvist.

Num. 6.

Eftirspurði lögmaðurinn alla samankomna þingsóknarmenn, hvörsu ástatt hefði verið um Jökulsár hlaup og yfirgang á næstliðna vetri og óskaði að þeir gæfi sér þar um sanna undirréttung. Og er það þeirra sameiginleg sögn og undirréttung að hún á undanförunum vetri hafi með skelfilegu hlaupi, sem elstu menn til minnast að slíkt ei skeð hafi, hafi burttekið nær allt engi þessarar sveitar, land og haga stórkostlega fordjarfað, og gjört nú nýja farvegi vestur um Kelduhverfissand, svo sýnilegast sé hann að engum notum verði hér eftir, sem var til forna þessarar sveitar besti styrkur til heyskapar og útbeitar. Sýnilegt er að fyrir slíkan Jökulsár umgang falli þessi sveit í töpun og eyðilegging nema þar betri lagfæring tilkomi, sem nú er ei sýnileg.

Sérdeilislega umkvarta ábúendur á Keldunesi og Krossdal að túnin séu af leir og sandi svo fordjörfuð að af meira en helmingi, þar af verði engin grasvon á þessu sumri. Úthýsi jarðanna komin í leir og fen, þau sem ekki af féllu í árhlaupinu í vetur. En þau eftirstanda full með vatn upp í miðja veggj nú sem stendur, vilja því gjarnan sökum slíkra nauðsynja losast við sínar ábúðarjarðir nú strax á þessu vori ef fá kynnu hægri leigumála.

Sama er að segja um jörðina Víkingavatn að Jökulsá hefur mest allt hennar engi ruinerad, og eftir sem nú er sýnilegt er sú jörð í stæstu spjöll komin, eiganda og ábúenda til stórs skaða.

Rétt eftir Norðursýslu héraðsprotocol testerar með hönd og signeti.

B. Thorstenson

L. S.

* * * * *